

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ГЕОГРАФІЯ СФЕРИ ПОСЛУГ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти бакалавр
галузь знань 0401. Природничі науки
(шифр і назва)
напрямок підготовки 6.040104 Географія
(шифр і назва)
освітня програма _____
(шифр і назва)
Спеціалізація Економічна та соціальна географія
(шифр і назва)
вид дисципліни За вибором
(обов'язкова / за вибором)
факультет Геології, географії, рекреації і туризму

2019/2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“28” серпня 2019 р. Протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Скриль Ірина Анатоліївна, к. геогр.н., доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства

Протокол від “27” серпня 2019 р. № 8

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства

(Немець Л.М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “28” серпня 2019 р. № 1

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

Жемеров О.О.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни “Географія сфери послуг” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 6.040104 Географія

спеціалізації Економічна та соціальна географія

1.1. Мета викладення навчальної дисципліни – вивчення теоретичних та методичних основ географії сфери послуг, вивчення основних груп сфери послуг як складової структури господарства України.

1.2. Основні завдання вивчення навчальної дисципліни:

- освоєння методичних прийомів дослідження сфери обслуговування;
- особливості сфери обслуговування як невиробничої сфери;
- функції сфери обслуговування;
- рівень розвитку сфери обслуговування в країнах з різним соціально економічним рівнем.

1.3. Кількість кредитів – 1.

1.4. Загальна кількість годин – 8,8.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
-	5-й
Семестр	
-	9-й
Лекції	
-	2 год.
Практичні, семінарські заняття	
-	2 год.
Лабораторні заняття	
-	0 год.
Самостійна робота	

-	0 год.
Індивідуальні завдання	
-	0 год.

1. 6. Заплановані результати навчання.

За результатами навчання студенти повинні:

Знати:

- місце «Географії сфери послуг» в системі географічних і суміжних наук;
- основні групи сфери послуг;
- чинники, що впливають на розвиток сфери послуг;
- чинники, що впливають на географію сфери послуг;

Уміти:

- підібрати необхідний фактичний матеріал;
- аналізувати динаміку торгівлі сфери послуг;
- складати регіональні комплексні характеристики розвитку сфери послуг;
- виявляти територіальні відмінності у рівнях розвитку, реалізації і споживання основних груп сфери послуг

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади географії сфери послуг.

Тема 1. Об'єкт, предмет, мета, завдання, структура, функції і актуальність вивчення дисципліни. Закони, закономірності, чинники і принципи розвитку і територіальної організації сфери послуг. Географія обслуговування як галузь суспільної географії. Основні поняття та категорії. Предмет, об'єкт вивчення та основні завдання вивчення дисципліни. Сфера послуг як сектор економіки. "Революція послуг". Особливості сфери обслуговування; головні соціально-економічні функції.

Закони циклічності розвитку і системності, територіальної диференціації та інтеграції і закономірності спеціалізації і комплексного розвитку території у виробництві і наданні певних видів послуг. Чинники розвитку і розміщення СП: географічне положення, природоресурсні, історичні, демографічні, економічні, соціальні, інфраструктурні, екологічні, споживчі, людських цінностей, часові та загальні принципи геопросторової організації СП за теорією центральних місць, включаючи її основні поняття.

Розділ 2. Географія галузевих і міжгалузевих комплексів сфери послуг .

Тема 2. Географія освітнього комплексу. Соціальна політика розвитку сфери послуг. Місце і роль комплексу освіти і суспільстві, мережа культурно-освітніх об'єктів, системи закладів професійної підготовки, управління (загальне і методичне), основні показники діяльності цих закладів, установ і підприємств (кількість осіб, які навчаються, кількість вчителів, викладачів), фінансове забезпечення. Розвиток внутрішньосистемних освітніх процесів і зв'язків, формування різного рівня освітніх систем і центрів освіти. Основні показники роботи.

Основні принципи, норми та функції соціальної політики. Соціальний захист і регулювання доходів населення. Методи та інструменти соціалізації економіки.

Пріоритети соціальної політики в Україні. Державна допомога малозабезпеченим верствам населення
Поняття якості життя населення.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1													
Теоретико-методологічні засади географії сфери послуг													
Тема 1. Мета і завдання курсу. Закони, закономірності, чинники і принципи розвитку і територіальної організації сфери послуг							2				2		
Разом за розділом 1							2				2		
Розділ 2													
Географія галузевих і міжгалузевих комплексів сфери послуг													
Тема 1. Географія освітнього комплексу. Соціальна політика у сфері послуг							2				2		
Разом за розділом 2							2				2		
Усього годин							4				4		

4. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Функції сфери послуг	1
2.	Галузевий склад сфери послуг	1
3.	Чинники розвитку сфери послуг	1
4.	Комплекс освітніх послуг	1
5.	Сфера туризму та рекреації	1
6.	Медична реформа в Україні	1
7.	Готельне господарство	1
8.	Торгівля і ресторанне господарство	1
9.	Послуги транспорту	1
	Разом	9

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Революція послуг»	6
2	Розробка теорії послуг зарубіжними вченими	6
3	Загальні принципи геопросторової організації сфери послуг	6
4	Соціально-культурні мотиви міграції	6
5	Освітня реформа в Україні	6
6	Сучасний стан будівельного комплексу	6
7	Програма розвитку туризму в Україні	6
8	Комп'ютерний зв'язок та Інтернет	6
9	Сучасні види транспорту	6
	Разом	54

6. Індивідуальне завдання

Теми рефератів

1. Формування поняттєво-термінологічного апарату географії сфери послуг.
2. Територіальні системи сфери послуг та методи дослідження.
3. Соціально-духовний (соціально-культурний) комплекс.
4. Географія медичного комплексу.
5. Послуги зв'язку і транспорту.
6. Географія рекреаційного комплексу.

7. Методи контролю

Контрольна робота
Екзамен

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі заліку без виконання залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Сума		
Розділ 1					Розділ 2					Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	10	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Алексеев А.И. География сферы обслуживания: основные понятия и методы / Алексеев А.И., Ковалев С.А., Ткаченко А.А. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 1991. – 117 с.
2. Дудник І.М. Територіальна організація послуг. Курс лекцій. – Полтава ПІБ МНТУ, 2002. – 100 с.
3. Заблоцька Р.О. Світовий ринок послуг: Підручник. – К.: Знання України, 2003. – 280 с.
4. Иванов Н.Н. Сфера услуг как объект исследования и управления. – СПб.: Изд-во С.–Петербург. гос. ун-та экономики и финансов, 2000. – 22 с.
5. Котилко В.А. Сфера услуг и проблемы занятости населения. – М., 2001.
6. Кочерга А.И. Сфера обслуживания населения. – М.: Мысль, 1979.– 293 с.
7. Корнус О.Г. Сфера обслуговування населення Сумської області: суспільно-географічні аспекти / Корнус О.Г., Немець К.А., Немець Л.М., Корнус А.О. – Харків – Суми. – 2009. – 228 с.
8. Куценко В.І., Остафійчук Я.В. Трансформації соціальної сфери України: регіональний аспект : Монографія / За ред. С.І.Дорогунцова. – К.: Оріони, 2005. – 400 с.
9. Леонтьева Галина Григорівна. Географія сфери обслуговування населення (факультативний курс): Навч. посібник. – Суми: Слобожанщина, 1998. – 64 с.
10. Леонтьева Г.Г. Географія Сумської області: населення і господарство: [навч. посібник] / Г.Г. Леонтьева, А.О. Корнус. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2006. – 72 с.
11. Мазаракі А.А., Ващенко Н.П., Воронова Є.М., Гоголан І.К., Іванова М. Г. Світовий ринок товарів та послуг: регіональна структура: Навч. посіб. / Міністерство освіти України; Інститут змісту та методів навчання; Київський держ. торговельно-економічний ун-т / Анатолій Антонович Мазаракі (заг. ред.). – К.: Видавничий центр КДТЕУ, 1998. – 168 с.
12. Меркушева Л.А. География сферы обслуживания и населения (теория и методология). – Красноярск: Изд-во Красноярского ун-та, 1989. – 184 с.
13. Новіков В.М. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід). К.: ІЕ НАН України, 2000. – 247 с.
14. Территориальная организация производства товаров и услуг. Монография в 2 т. / Под ред. А.И.Кочерги. – К.: Наукова Думка, 1987. – Т.2: Производство и потребление услуг / А.И. Кочерга, В.И. Куценко, Ф.С. Пятакова и др. – 223 с.
15. Топчів О.Г. Основи суспільної географії: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.

16. Юрковский В.М. География сферы обслуживания: Учебное пособие. – Киев: УМК ВО, 1989. – 82 с.

Допоміжна:

1. Баркова Г. А. Суспільно-географічний аналіз системи охорони здоров'я населення України : проблеми та перспективи розвитку / Г. А. Баркова // Вісник Харк. нац. ун-ту. – 2005. – № 704. – С. 3–10.
2. Бурменко Т. Д. Сфера услуг : экономика : [учебное пособие] / Т. Д. Бурменко, Н. Н. Даниленко, Т. А. Туренко / Под ред. Т. Д. Бурменко. – М. : КНОРУС, 2007. – 328 с.
3. Запотоцький С. П. Географія сфери обслуговування населення : аспекти понятійно-термінологічного апарату / Сергій Петрович Запотоцький, Ірина Василівна Запотоцька // Україна : географічні проблеми сталого розвитку. – Т.3. – К.: Обрії, 2004. – С. 88–91.
4. Ковалев С.А. О географическом изучении сферы обслуживания / С.А. Ковалев // Вестник МГУ. Сер. География. – 1973. – № 6. – С. 3–12.
5. Корнус О.Г. Особливості розвитку та територіальної організації сфери обслуговування населення Сумської області / Олеся Григорівна Корнус, Людмила Миколаївна Немець // Вісник Харк. ун-ту: Геологія-географія-екологія. – 2007. – №769. – С. 90–103.
6. Медичне обслуговування населення Сумської області : Статистичний бюлетень. – Суми: Сумське обласне управління статистики, 2007. – 16 с.
7. Меркушева Л.А. Системный подход к изучению географии социальной инфраструктуры / Л.А. Меркушева // Проблемы географии сферы обслуживания. – М.: МФГО СССР, 1974. – С. 60–62.
8. Рутгайзер В.М. Социальная сфера: проблемы планирования / Валерий Максович Рутгайзер. – М. : Экономика, 1989. – 239 с.
9. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи / [Бандур С. І., Заяць Т. А., Куценко В. І. та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 760 с.
10. Сфера обслуживания населения: региональные проблемы / [под ред. А.И. Кочерги]. – К. : Наукова думка, 1980. – 424 с.
11. Юрченко С.О. Територіальний аспект розвитку сфери обслуговування в Харківській області / С.О. Юрченко // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 1999. – № 455. – С. 119–121.

Інформаційні ресурси:

1. Освітній портал // www.osvita.ua
2. Міністерство освіти і науки України // www.mon.gov.ua
3. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>